

een principieel onoverbrugbaar verschil bestaat. Voor ons, die dit getuigenis als een zekerheid beschouwen, die alle wetenschap te boven gaat, ligt ook hier eene klare en bruikbare werkhypothese voor experiment en theorie.

De bestudeering van het zieleleven der dieren bracht nog een ander belangrijk theoretisch gegeven naar voren.

Bij het overdenken van het waarnemen, het handelen, en de ervaring, toch rijpte meer en meer het inzicht, dat dit alles niet uit de van buiten inwerkende krachten alleen kon worden verstaan. De specificiteit van elk dierpsychologisch verschijnsel, die juist aan het algemeene het bijzondere cachet verleende, moest verklaard worden.

Dit kon logisch niet anders geschieden dan door het aannemen van een dispositie, waardoor juist deze waarneming, handeling en ervaring bij dit bepaalde dier kon optreden. De vraag was dus, waarin deze dispositie bestond. Door VON UEXKÜLL werd zij met den algemeenen naam van „Innenwelt” aangeduid en opgevat als het geheel van alle nerveuse banen, cellen, en physiologische toestanden hierin; hoewel de opvatting, dat deze physiologische toestanden van physico-chemischen aard moesten zijn hierbij niet was uitgesproken. Bij de dieren met een gecompliceerd en geconcentreerd centraal zenuwstelsel zou eene weerspiegeling hierin van de „Merkwelt” optreden. Vele zenuwbanen zouden zich tot een centraal vlechtwerk verbinden, dat den vorm van het voorwerp in schematische wijze weergeeft (31). Deze ruimtelijke gepraeformeerde schemata zouden dus de oorzaak zijn van de psychische processen bij het dier.

Door DRIESCH en K. C. SCHNEIDER is echter aangegeven, hoe een dergelijk ruimtelijk-naast-elkander, nooit een eenheid is. Evenmin als de conceptie van een kunstwerk als een ruimtelijk schema in de hersenen van den kunstenaar gedacht kan worden, evenmin kan vormwaarneming of doelmatige instinkthandeling in ruimtelijk-tijdelijke eenheid als aan een ruimtelijk schema gebonden worden voorgesteld (32).

Ongetwijfeld zijn de hersenen en ook de overige deelen van het zenuwstelsel de noodzakelijke voorwaarden voor het